

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

**Місце проведення: Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Association of Universities of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Odessa City Council
Odessa Regional Advanced Training Institute for Teachers
Education and Culture Centre «Confucius Institute»**

**SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K. D. USHYNsky**

**THIRD INTERNATIONAL CONGRESS
«GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION
IN ACADEMIC SPACE»**

18-21 May 2017

South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska Str.

Odessa
2017

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського
(протокол № 11 від 27 квітня 2017 року)

Укладачі:

Чебикін Олексій – доктор психологічних наук, академік НАПН України (голова)
Ананьєв Антон – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Андрющенко Віктор – доктор філософських наук, академік НАПН України (Україна)
Богущ Алла – доктор педагогічних наук, академік НАПН України (Україна)
Білова Наталія – кандидат педагогічних наук, приват-професор (Україна)
Балуба Ігор – кандидат історичних наук, начальник відділу педагогічної та післядипломної освіти Міністерства освіти і науки України (Україна)
Бідний Григорій – професор Університетського коледжу м. Нью Джерсі (США)
Богданова Інна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Гаєвець Яна – кандидат педагогічних наук, викладач (Україна)
Гайжугіс Альгірдас – габілітований доктор гуманітарних наук, академік, член-кореспондент Академії наук Литовської республіки (Литва)
Дін Сін – PhD, координатор Освітньо-культурного центру КНР «Інститут Конфуція» (Китай)
Джангулашвілі Леван – професор (Грузія)
Джуринський Петро – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Долинський Борис – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жаровцева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жук Олександр – доктор педагогічних наук, професор (Білорусь)
Задорожна Любов – кандидат філософських наук, заступник директора Одеського обласного інституту вдосконалення вчителів (Україна)
Койчева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Копусь Ольга – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Курлянд Зінаїда – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Мартінова Раїса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Музиченко Ганна – доктор політичних наук, професор (Україна)
Наумкіна Світлана – доктор політичних наук, професор (Україна)
Осипова Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Пальшкова Ірина – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Попова Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Саннікова Ольга – доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України (Україна)
Симоненко Світлана – доктор психологічних наук, професор (Україна)
Скворцова Світлана – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Тарасенко Ольга – доктор мистецтвознавства, професор (Україна)
Хмель Наталя – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Яковлева Марина – кандидат психологічних наук, доцент (Україна)

Усі матеріали друкуються в авторській редакції.

Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали
Г 54 III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18-21 травня 2017 року) / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 678 с.

ISBN 978-966-916-275-5

До збірника ввійшли матеріали III Міжнародного Конгресу «Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі», присвяченого узагальненню педагогічних, психологічних та соціально-політичних аспектів підготовки сучасного вчителя; системі формування духовного та інтелектуального потенціалу сучасної молоді; перспективним психолого-педагогічних концепціям підготовки вчителя в системі університетської освіти; інноваційним авторським педагогічним технологіям.

Збірник рекомендовано для широкого кола фахівців, які цікавляться проблемами педагогічної освіти.

УДК 378.4:37.015.3+001
ББК 74+72я43

ефективності; на стратифікації; на підготовці висококваліфікованих кадрів; на орієнтації на досягнення [2, с. 23].

Отже, для підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності необхідно: посилити прикладну і професійну спрямованість навчання за рахунок теоретичної і практичної підготовки; збільшити частку дисциплін за вибором для більш повного ознайомлення студентів з особливостями майбутньої рекреаційно-оздоровчої діяльності; збільшити години на самостійну роботу і використання сучасних засобів контролю за її проведенням; застосовувати сучасні технології, які сприяють наближенню навчальної діяльності до майбутньої професійної діяльності у сфері рекреації.

Література

1. Андреева О. В. Фізична рекреація : [монографія] / Олена Валеріївна Андреева. – К. : Поліграфсервіс, 2014. – 286 с.
2. Келлер Я. Модернизация – гуманизация общества или коррозия бытия: критические заметки о теории модернизации / Я. Келлер; пер. И. Л. Поповой, Н. В. Романовского // Социологические исследования. – 2002. – № 12. – С. 23-32.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ КРИЗЬ ПРИЗМУ АНДРАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО

Денисенко Н.

*Приватний вищий навчальний заклад
«Академія рекреаційних технологій і права», Україна*

Цілком очевидно, що звернення до педагогічної спадщини минулого, глибоке вивчення педагогічних підходів, де підкреслюється проблеми освіти дорослих, сприяє її кращому осмисленню і використанню у процесі реформування системи вищої фізкультурної освіти.

Як вважає Ю. А. Клименко, історія «є тим науковим підґрунтям, яке спонукає до пошуку нових шляхів і форм досягнення поставлених завдань» [3, с. 24]. Нам імponує думка вченої про те, що проблему формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури доцільно розглядати з позиції історії андрагогіки у якій, «зберігаються цінні і перевірені часом погляди у сфері освіти дорослих» [3, с. 24].

Виходячи з розуміння історіографії в контексті нашого дослідження, особливий інтерес викликає друга половина XIX – початку XX ст. визначений нами, як «реформаторський період» в освіті дорослих. Як стверджує О. В. Сухомлинська, «...це століття дало нам велику кількість видатних постатей учених і педагогів, які продемонстрували широку палітру поглядів на освіту й виховання» [4, с. 6].

Яскравим прикладом зростаючої уваги до означеного періоду може слугувати діяльність відомого педагога К. Д. Ушинського (1824–1870), який надавав освіті дорослих особливого значення. Як вважає П. М. Щербань, К. Д. Ушинський є «один із найвидатніших педагогів XIX століття, що зробив особливий внесок у розвиток вітчизняної педагогіки, заклав її наукові основи, створив цілісну педагогічну систему (концепцію). Він виступав як педагог-філософ, чітко розуміючи, що педагогіка може базуватися тільки на міцному філософському і природничонауковому фундаменті, на принципах народної педагогіки [7].

У сучасних умовах формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури значно зріс інтерес до педагогічних ідей К. Д. Ушинського. Як стверджує Олена Жаданова, «причина цього – об'єктивні реалії: поглиблене вивчення доробок вітчизняного педагога дозволяє пізнати не тільки минуле в галузі освіти і виховання, але й узагальнити сучасні проблеми навчально-виховного процесу, накреслити шляхи їх розв'язання» [1, с. 24].

К. Д. Ушинський обґрунтував дидактичні основи освіти дорослих, вперше у вітчизняній педагогіці висунув ідею про зв'язок навчання дорослих з їх трудовою діяльністю. У статті «Недільні школи» (1861) він зазначив, що одним із завдань недільної школи є розвиток у дорослих учнів різних «облич, одягів, станів, бажання і здатності самостійно, без учителя, набувати нових знань, «учитися все життя» [5, с. 25].

Дослідник робив усе можливе, щоб розширити мережу навчальних закладів для народу, відкривав школи, у яких безкоштовно викладали студенти духовної академії, витрачав власні кошти на освіту. У діяльності недільних шкіл, що виникли в першій половині XIX століття, він вбачає «прекрасне і відрадне явище», а добра їх організація – одне з найважливіших педагогічних завдань епохи. К. Д. Ушинський надає їм великого значення, вважає, що з одного боку «...народ, який уже вийшов на арену історичного

життя» [8, с. 20], «дозрів, нарешті до такого рівня, коли навчання стало неминучим, життєвим питанням» [6, с. 30], а «з другого боку, уряд і освічений клас, задовольняючи, наскільки можливо, цю потребу, відкривають перед очима людини заспокійливе і світле майбутнє» [6, с. 30].

З великою повагою К. Д. Ушинський відноситься до освіти дорослих учнів, зауважуючи, що «всі ці люди в козушках, каптанах, сіряках, пістрьових і китайських халатах, з чорними, мозолястими руками, замазаними обличчями, із запахом і кольором, що добре ремесло кожного, зібралися сюди не жартувати, не з пустої цікавості, а зібралися справу робити, і що це справа, заради якої вони жертвували кількома годинами єдиного вільного дня свого трудового тижня, здається їм не тільки справою корисною, серйозною, а якоюсь святою» [6, с. 19].

Вчений виділяє дві мети освіти дорослих: формальну, яка «...полягає в розвитку розумових здібностей учня, його спостережливості, пам'яті, уяви, фантазії і розуму» [6, с. 23] і реальну, таку ж важливу, як і першу – «розумний, обмежений і розбірливий вибір предметів для розумової праці, намагаючись щонайбільше уникати всього пустого і непотрібного» [6, с. 19, 23-24].

Досвідчений педагог застерігає і надає цінні поради щодо освіти дорослих, «...тільки не давайте дорослому учневі в руки яких-небудь безглузвих казачок і баєчок...», «...вільного часу в людині, яка живе працею рук своїх, дуже мало, і він надто дорогий для того, щоб витрачати його на читання якихось дурниць», «...мета нашого життя надто серйозна, надто велика порівняно з тим коротким часом, яким нам дано...» [6, с. 29].

К. Д. Ушинський вперше формулює ідею компетентнісного підходу в освіті дорослих, «...краще нехай учень залишить школу, не навчившись грамоти, ніж навчившись тільки грамоти й більше нічого» [6, с. 28]. Учений висловлює ідею безперервної освіти, висуваючи на перший план завдання недільних шкіл – розвинути в дорослих учнях «бажання і здатність самостійно, без вчителя, набувати нові знання, учитись все життя» [6, с. 22]. Він запропонував методи навчання дорослих, указав на необхідності диференціації та індивідуалізації (поділу недільних шкіл на чоловічі та жіночі) [6, с. 22].

Заслугує на увагу прогресивна позиція дослідника К. Д. Ушинського щодо жінок-андрагогів. Він вважав корисним в процесі викладання участь освічених жінок як у чоловічих, так і в жіночих школах для дорослих. Враховуючи зазначену тезу, доцільно акцентувати увагу на поглядах К. Д. Ушинського стосовно жінок-андрагогів, «...це дасть величезну користь», стверджував педагог, «у жіночому характері є надзвичайно розм'якшувальний елемент, що з'їдає невідчутно ту грубу кору, яка покриває серце...» [6, с. 22].

Цінні спостереження С. Л. Соловейчика дозволили констатувати у книзі «Час ученичества. Жизнь замечательных учителей», що в 60-х роках XIX століття відкрилася можливість діяти у різних напрямках. Саме у цей час стрімко розвивалося капіталістичне підприємництво, усі прошарки населення мали потребу у «людях-деятелях» і цінували ініціативу, живий характер, яскраве і точне слово. На думку дослідника, К. Д. Ушинський своїми статтями якраз і виразив цю загальну потребу в мобільності, тобто у вихованні людей схильних адаптуватися до дій і швидкозмінних умов життя. Він домагався того, щоб навчити учнів діяти, бути активними на кожному уроці, уважними, зацікавленими, енергійними. Ми суголосні з думкою науковців про те, що педагогіка К. Д. Ушинського є педагогікою дії, теорією виховання енергійної та працелюбної людини. А ми надаємо їй статус мобільної.

Висновок. Отже, здійснивши компаративний аналіз педагогічних ідей вітчизняного педагога-демократа К. Д. Ушинського ми дійшли висновку, що ідеї мобільності у вітчизняну освіту прийшли у кінці XIX ст., коли стрімко розвивалося капіталістичне підприємництво, з'явилися ідеї про потребу у дії в різних її проявах. Зокрема, як вважав К. Д. Ушинський перед освітою дорослих постали завдання виховання мобільних людей, людей дії. Незважаючи на те, що андрагогічний підхід порівняно новий у формуванні професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури, він відіграє таку ж важливу роль, як і традиційні підходи, та несе в собі з позиції історіографії більший потенціал успіху.

Література

1. Жаданова О. Відображення ідей К. Д. Ушинського про духовно-моральне виховання в творчих доробках педагогів другої половини XIX – початку XX ст. [Електронний ресурс] / Олена Жаданова // Молодь і ринок. – 2010. – № 3. – С. 81–85.
2. Змеев С. И. Становление андрагогики. (Развитие теории и технологии обучения взрослых) : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / С. И. Змеев. – Москва, 2000. – 279 с.
3. Клименко Ю. А. Професійна мобільність майбутніх учителів у країнах Євросоюзу : автореф. дис канд. пед. наук: 13.00.04 / Ю. А. Клименко. – Умань, 2011. – 20 с.
4. Сухомлинська О. В. К. Д. Ушинський на тлі доби [Електронний ресурс] / О. В. Сухомлинська // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 110. – С. 6.
5. Ушинский К. Д. Воскресные школы. – Собр. соч. В 11 т. – Т. 2. – Москва-Ленинград : АПН РСФСР, 1948. – 489 с.

6. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: в 2-х т. Т. 1. : Теоретичні проблеми педагогіки / скл. і підгот. до друку Е. Д. Дніпров [за ред. О. І. Пискунова (відпов. ред.) та ін. ; ред. кол. : В. Н. Столетов та ін.]. – Київ : Рад. школа, 1983. – 488 с.

7. Щербань П. Національна гордість українського народу : до 175-річчя від дня народження К. Д. Ушинського / П. Щербань // Освіта. – 1997. – 12-19 лист. – С. 10-11; 1997. – № 7 – 8 грудень. – С. 5.

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Денисова Л. В., Бишевець Н. Г.

Національний університет фізичного виховання і спорту, Україна

Масова комп'ютеризація, впровадження і розвиток новітніх інформаційних технологій зумовлюють необхідність оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами підготовки кваліфікованих, компетентних фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці і готових до професійного росту. У сучасних умовах необхідною професійною якістю магістрів фізичної культури і спорту є професійне використання інформаційно-комунікаційних технологій, вміння пошуку, аналізу і переробки інформації для отримання нових знань. Тому, серед обширного комплексу компетенцій, якими повинен володіти фахівець цієї сфери, особливе місце займає інформаційна компетенція, яка передбачає комп'ютерну грамотність, вміння застосовувати інформаційні технології навчання в учбовому процесі та навички розробки таких технологій [1; 2]. Вивчення і аналіз літературних джерел засвідчили, що в умовах інформаційного суспільства інформаційна компетенція розглядається як базова професійно-педагогічна компетентність випускників факультетів фізичної культури [2].

Як зазначає І. В. Володько [4], інформаційна компетенція представляє собою вільне володіння інформаційними технологіями з метою виробництва та обміну інформацією у навчальній та професійній діяльності, формування якої відбувається в процесі осмислення, систематизації і впорядкування наявних знань, умінь та навичок шляхом використання інформаційних засобів підтримки навчального процесу. Н. Ш. Валєєва вважає, що інформаційна компетенція – це інтегративна якість особистості, що є результатом відображення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації і генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, що дозволяє виробляти, приймати, прогнозувати і реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

Ефективність формування інформаційної компетенції фахівців безпосередньо залежить від рівня і темпу інформатизації системи їх професійної підготовки. Так, наприклад А.П. Кудін [6] виділив чотири основні напрямки інформатизації навчального процесу підготовки фахівців фізичної культури і спорту: формування мережевої інфраструктури ВНЗ для здійснення електронних систем навчання; створення автоматизованої системи контролю знань студентів; розробка навчально-методичного забезпечення нового покоління, зокрема мультимедійних дидактичних засобів навчання, електронні курси в оболонках дистанційного навчання, педагогічні тренажери; застосування мультимедійних засобів навчання під час проведення аудиторних занять.

Завдяки проведеному дослідженню ми з'ясували, що формування інформаційної компетенції буде успішним шляхом створення наступних педагогічних умов:

- створення електронного інформаційно-освітнього середовища; електронного навчання;
- інтенсифікація змісту підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту за рахунок впровадження інноваційних дисциплін з інформатики, зокрема «Інформаційні технології в фізичному вихованні і спорті», «Спортивна інформатика»;
- розробка і застосування у курсі інформатики та комп'ютерної техніки системи компетентісно-орієнтованих завдань, націлених на формування інформаційної компетенції [3];
- розробка та апробація мультимедійних дидактичних засобів навчання;
- застосування інноваційних методів та прийомів у процесі навчання студентів;
- використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання, зокрема технологій хмарних обчислень, та контрольно-діагностичного апарату для оцінювання і корекції результатів процесу формування інформаційної компетенції [5];
- наявність відповідної матеріально-технічної бази;
- наявність спеціальної підготовки викладачів до застосування інформаційних технологій у навчальному процесі.

На сьогодні спостерігається інтеграція глобальних процесів інформатизації у галузь фізичної культури і спорту та збагачення її новими знаннями, що передбачає новий рівень інформаційної